

sker gode forhold på sygehuset. Det drejer sig om, at tvang anvendes så lidt som muligt og under nøje overholdelse af reglerne, samt om at tvang udøves så skånsomt som muligt og uden at forvolde nogen unødigt krænkelser, jf. § 4, stk. 5.

Overholdelse af disse og andre regler forudsætter imidlertid, at personalet har de rigtige holdninger til patienterne, og det er i den sammenhæng, man bør se betydningen af patientråd for de patienter, der undergives frihedsberøvelse eller anden form for tvangsansvendelse.

Ordningens indførelse foreslås gjort obligatorisk, da der er tale om en del af den faktiske retsbeskyttelse, som ydes patienterne. Nærmere regler om patientråd fastsættes af sundhedsministeren.

Til kapitel 9

Underretning og klagevejledning m.v.

Til §§ 33–35

I tilfælde, hvor frihedsberøvelse eller anden tvang agtes anvendt, skal patienten forinden underrettes om den påtænkte tvang, dens nærmere indhold, begrundelse og formål, jf. lovforslagets § 33, stk. 1. Dette gælder, uanset om patienten har anmodet om at få disse oplysninger.

En sådan forudgående underretning kan dog i særligt hastende tilfælde undlades ved anvendelse af tvangsmidler og fysisk magt, jf. stk. 2. Der tænkes herved på de akutte situationer, hvor tvang anvendes for at afværge mere overhængende fare. I sådanne tilfælde ville det være urealistisk og efter omstændighederne uforsvarligt, hvis underretningspligten i stk. 1 skulle opfyldes, før indgrebet kunne foretages. Begrundelsen for indgrebets foretagelse skal i disse tilfælde gives efterfølgende.

Beslutninger om at anvende tvang må antages at være afgørelser i forvaltningslovens forstand, hvilket bl.a. indebærer, at forvaltningslovens regler om efterfølgende skriftlig begrundelse på begæring finder anvendelse.

Bestemmelsen i forvaltningslovens § 25 om klagevejledning gælder kun for afgørelser, der meddeles skriftligt. Den almindelige vejledningspligt i forvaltningslovens § 7 medfører imidlertid, at der om fornødent også skal gives klagevejledning, når afgørelsen meddeles mundtligt.

I § 34 foreslås en udtrykkelig bestemmelse om, at patienten ved enhver anvendelse af tvang skal vejledes om adgangen til at påklage indgrebet. I forbindelse med frihedsberøvelse, tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt og beskyttelsesfiksering skal patienten vejledes om adgangen til at påklage de pågældende indgreb til det psykiatri-

ske indsigtssnævns og indtægtsnævnets afgørelser til Det psykiatriske Landsnævn, jf. lovforslagets §§ 37–39. Ved frihedsberøvelse, dvs. tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse, skal patienten vejledes om adgangen til at indbringe Landsnævnets afgørelser for Landsretten, jf. lovforslagets § 39. En sådan vejledningspligt følger også af forvaltningslovens § 26.

Endvidere skal patienten ved iværksættelse af frihedsberøvelse vejledes om, at indgrebet indbringes for det psykiatriske indsigtssnævn inden 48 timer, uanset om patienten selv klager.

Det er ikke i bestemmelsen fastlagt, hvornår klagevejledningen skal gives. Dog skal klagevejledning altid gives, før beslutning om tvangsbehandling effektueres, såfremt klagen kan have opsættende virkning, jf. § 34, stk. 3.

En udnyttelse af klageadgangen har i almindelighed ikke opsættende virkning, jf. § 34, stk. 2. Dog gælder der en særregel ved tvangsbehandling, jf. § 34, stk. 3.

Til kapitel 10

Klageadgang og domstolsprøvelse

Til §§ 36–42

Efter § 36 skal der oprettes et indsigtssnævn i hver sygehuskommune og ét for Rigshospitalet.

Indsigtssnævnets *stedlige* kompetence omfatter de psykiatriske afdelinger, der hører under den pågældende sygehuskommunes indsigtssnævn, dog således at indsigtssnævnet for Rigshospitalet behandler sager vedrørende de(n) psykiatrisk(e) afdeling(er) på Rigshospitalet.

Indsigtssnævnets *saglige kompetence* omfatter beslutninger vedrørende frihedsberøvelse, tvangsbehandling og anden tvangsansvendelse, forholdene i øvrigt samt beskikkelse af patientrådgivere. Uden for indsigtssnævnenes kompetence falder afgørelser om frihedsberøvelse efter reglerne i kapitel 11 og 12 om de ekstraordinært farlige personer og personer, der er indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse.

I medfør af § 37, stk. 3, er et indsigtssnævn beføjet til *af egen drift* at tage en sag op til undersøgelse, når nævnet finder anledning hertil. Uden denne kompetence begrænses nævnets handlefrihed i en sådan grad, at det må forekomme betænkeligt. Nævnet kan også udbede sig oplysning om den praksis, man følger på de forskellige psykiatriske afdelinger i sygehuskommunen/på Rigshospitalet for bedre at kunne foretage sammenligninger. Endelig kan nævnet aflægge uanmeldte besøg på de psykiatriske afdelinger for bl.a. at føre tilsyn med de forhold, som har forbindelse med tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tvangsbehandling samt tvangs- og beskyttelsesfikse-